

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel
 helyben vagy vidékre postán:
 Egy hóra . . . . . 40 kr.
 Negyedévre . . . . . 1 frt — kr.
 Félévre . . . . . 2 frt — kr.
 Egész évre . . . . . 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca, (Biharmegyei
 akadémiai épület), hova a hirdetések
 és az előfizetés-díjak küldendők.
 Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI

ÉRTESÍTŐ

TARSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos példányért egyszer . . . 6 kr.
 Háromszor és többször . . . . . 4 kr.
 Nyitlétér 4 hasábos példányért . . . 20 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetés és
 nyitlétérá . . . . . 30 kr.
 Reklamok soronkint . . . . . 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
 takarékpénztári épület).
 Kéziratok vissza nem küldetnek.

Táviratok.

Korotnai dr. lefartóztatása.

Budapest, november 15. (A „H. É.” ered. táv.) Berczy Béla rendőrkapitány befejezvé Korotnai Arpad dr. bűnügyében az elővizsgálatot, vasárnap délelőtt 11 órákor megjelent az orvos lakásán két titkos rendőrrel és letartóztatta Korotnait. Az orvos megtörtén követte a rendőrség, közegeit egy a kapu alatt álló kétfogatu békocsiba, a melyen a főkapitányságra vitték. Innen, mivel az iratokat már ma délelőtt az ügyészséghez tették át, a törvényszéki palotába vitették Korotnait, hol mindjárt börtönbe kísérték. Korotnai az elmúlt szombat éjjel, mikor még lakásán tartózkodott, állandóan rendőri felügyelet alatt állott.

Török állapotok.

Budapest, nov. 15. (A „H. É.” ered. táv.) A nagykövetek felszólalása következtében, — mint a „Kel. Ért.”-nek Kóstantinápolyból jelentik — pénteken valamennyi nagyobb mecsetben a seik-ül-islam meghagyásából az ulemák szónoklataiban felhívták a muszlimán lakosságot, hogy mindenben engedelmessé legyenek a szultán, a khalifa parancsainak, a ki óhajtja, hogy valamennyi alattvalója közt békeség legyen. Csak három mecsetben Eyut-ban, Fatih-ban és a Hirkaja-Sheriff mecsetben az ulemák megtagadták ezen hitzónoklatokat, mivel attól tartanak, hogy azok rossz hatással lesznek a mohamedán lakosságra. E hitzónoklatokban a török lakosságot felhívták, hogy a hadsereg teljes felszereléséhez önkéntes adakozásokkal hozzájáruljon. A hitzónoklatok a keresztényekre megnyugtató hatással voltak.

Budapest, nov. 15. (A „H. É.” ered. táv.) A hírt, mintha a török reformok megvitatása végett Pétervárott nemzetközi értekezletet terveznének, orosz politikai körökben határozottan alaptalannak mondják. E tárgyban a nagyhatalmak közt nem foly tanácskozás és ennek folytán nem is állapodhattak meg az értekezlet megtartásában, sem annak helyére nézve nem jöhetett létre megegyezés.

Szociálista gyűlés.

Budapest, november 15. (A „H. É.” ered. táv.) A nemzetközi szociálisták ma a Lajos utcában gyűléseztek. A gyűlésen a titkos választói jogot és a nép közgazdasági helyzetét tárgyalták elég lármásan. Az alig 100 főre menő gyűlékezett, — mint rendszeren — minden határozat nélkül oszlott szét.

Kréta dolgok.

Budapest, nov. 15. (A „H. É.” ered. táv.) Az Athénben élő krétaiak körében — mint a „Kel. Ért.”-nek jelentik — nagy az elégedetlenség, mivel a Kréta részére szentesített reformok csak igen lassan haladnak előre. A legvérmesebb számítások szerint a működő bizottság a legjobb esetben a tavasz előtt nem fejezheti le munkálatait. Az igazságügyi reformokhoz még hozzá sem fogtak, más tekintetben is szünetel a kezdeményezés. A gazdasági válság a szigeten ellenben mind súlyosabb alakot ölt. Mindössze csak annyi történt, hogy néhány ezer török fontot szétosztottak a török lakosság között, a keresztényeknek egy piaster sem jutott. Ez állapotok következtében Athénben új krétai bizottság alakult, melynek célja a krétai keresztények fellegyverését teljesen befejezze, hogy jogaikat megvédhessék.

A bizottság elnöke Rikakis képviselő, tagjai előkelő polgárok. A bizottság már meg is kezdte működését, a kormány passzív magatartást tanúsít.

A Szigligeti-Társaság matinéje.

— Saját tudósítónktól. —

Valóságos ünnep számba ment a Szigligeti-Társaság-nak tegnapi matinéje, mely a társaság három jeles tagjának a közreműködésével délelőtt 11—12 óra keretében a kir. jogakadémia disztermében folyt le.

A rendkívül nagy számú, intelligens közönség nemcsak a tágas disztermet, de még a mellék-helyiségeket is zsúfolásig megtöltötte.

Ott voltak a városi és megyei notabilitások, Nagy Ferencz fővárosi egyetemi tanár, aki Endrődi kíséretében jött le a felolvasó ülésre, s nagy számu diszes előkelő közönség.

A nagy szorongás azonban, mely a közönség sorai között uralkodott, legkevésbé sem vált hátrányára az általános figyelemnek és érdeklődésnek, mely a program minden egyes pontját kísérte; de lehetlenné tette, hogy a jelenlevő szép hölgyeknek csak vázlatos névsorát is regisztrálhassuk.

A felolvasások.

Az ünnepélyes felolvasó ülés programjának első pontja: Endrődi Sándornak, a mai magyar lyra egyetlen komoly s igazi zseniális képviselőjének felolvasása volt, legújabbán megjelent munkájából: a »Kurucz-nótákból«. A közönség várakozásának és érdeklődésének gőczpontját, a matiné kuriozumát képezték a hol enyelték, hol naiv, vagy melankholikus »phangu, fordulatos és kedves kuruczdalok, tele antik zamatba varázsolt költőességgel, mely megkapó elevenséggel szólaltatja meg a kuruczvilág rég elcsitult költészetét, a mélabus tárogatót, a fényes Rákóczy-idők epopeiájának viharos hurjait.

A négy ciklusból álló könyvnek minden dala, elkezdve az előhangon, s végezve az epilóguson, Endrődi megállapodott igaz költői tehetségére vall, melynek hivatottságát már két decennium munkássága igazolja.

A tér szűke, sajnos, nem engedi, hogy egy-két kuriozumot is közre adhassunk az igazán gyönyörű dalokból. Az elejétől végig kedves, mérsékelt tónusban, de azért különösen a hatásosabb részeknél igazi bensőséggel tartott felolvasást a közönség élénk tüntető tetszéssel fogadta.

Ezután Huzella Gyula érkezett szellemsen, egy Coseur önnnyedségével a »Millennium és a darvinizmus«-ról.

Felolvasása, melyet daczára a felolvasó fátyolozott hangjának, szintén megtapsoltak, széleskörű olvasottságot, nagy megfigyelő tehetséget, kevéssé decizív anyagnak biztos, csaknem hivatott kezelését árulta el. Meglepő biztonsággal huzta rá a Darwin-theoria elvét a nemzeti és speciell magyar élet, a magyar szellem fejlődésére, széleskörű ki-pillantást engedve a római és a francia nemzeti élet fejlődésére; az alapos essay előrelátható intenciója szerint a fejlődési processzus természetesen a millennium epokájában kulminál.

A műsort Fehér Dezsőnek: a »Nagyvárad«-kitűnő tollu szerkesztőjének hatásos genre-je, az »Évi menyasszony« zárta be. Fehér Dezső, a ki mint novellista is már bátran sorozható a neves írók közé, megragadó igazsággal állítja elének az élet konvencionális musának egy típusát, egy sablonos, folyton megújuló néma, zajtalan tragédiának hősnőjét: a »korzó szenzáció«-ját, csöndes álmadozóvá némult szép leányt, a Buttler Évit. A fordulatot, könnyed, s igazi novellisztikus hangu felolvasást szintén élénk tapsal jutalmazták.

A bankett.

Régi magyar szokás a magnum áldomás. A kurucz népdalok után természetesen nem maradhattott et a bankett, nem pedig azért sem, mert a »Szigligeti-Társaság« tagjai sokkal jobban szeretik és tisztelik kollegájukat: Endrődi Sándort, semhogy a kitűnően sikerült reggélyt egyszerű készorítással zárták volna be.

A bankett délután egy órákor vette kezdetét. Elegánsul terített asztal és kitűnő menü, még kitűnőbb bor várta a vendégeket Czegléd y Sándor kis-éttermében.

Jelen voltak:

Rádl Ödön, Gyalokay Lajos, Endrődi Sándor, Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, Hlatky Endre, K. Nagy Sándor, Szunyogh Lóránd, Dus László, Huzella Gyula, Böszörményi Géza, Mezey Mihály, dr. Bodor Károly, Krüger Viktor, Valaschek Venczel, dr. Grósz Albert, dr. Várady Zsigmond, Réz Mihály, Laszky Ármin, Kappel György, dr. Adorján Ármin, Veres János, Deési Géza, Fehér Dezső, Winkler Lajos, ifj. Kocsány János, Sarkadi Ignác, Kerényi Miklós, Nagy Endre, Naményi Lajos.

Rádl Ödön következő kivonatban közölt szép beszéddel nyitotta meg a pohárköszöntők sorozatát:

Rádl Ödön e remek tószájában kifejtette, hogy a költő értékének megbírálásánál megfordítva áll az a nemzetgazdasági tétel, hogy az érték a kereslet nagyságától és a kínálat csekélységétől függ. Ha visszatekintünk arra a korra, melyben még naiv korát élte az ember, látjuk, hogy az ember maga is költő volt. Nem irt ugyan verseket, de költőleg érzett. Ez az ember azután féltstennek képzelte azt a költőt, ki érzelmeit, szenvedéseit megfelelő formában megörökítette. Ennek a kornak tendenciája eszményi volt, daczára az állami élet eldurvulásának. Innen van a középkor női kultusza, melyet sacerdotiummá emeltek, ez hozta létre a keresztes háború nagy mozgalmát. A költőnek kiváltságos helyzete volt ebben a korban. Fejedelmek versenyeztek barátságáért. Például hozza fel Petracca, Dante és Torquato Tarsot.

Manapság azonban alig van költészet és költő. Az anyagiakban való haladás mintha kivetkőztette volna az embert eredeti és természetéből. Az általános emberi pedig megvan még most, mint 2000 év előtt és sohasem volt nagyobb szüksége az embernek költészetre, mint manapság.

A költészetnek éppen most keilene virágoznia. De a mai költő vagy az objektív költészethez fordul vagy hamis utakon marad. A szubjektív költészet hatására nézve példa a mai felolvasás. Vanak igazi költők, kiknek művében megvan mindaz, a mi után a mai kor sóvárog. Megvan az igaz érzés, igaz hang, közvetlenség, igazság. Endrődi Sándor költeményei a szubjektív költészet remekei, megvan bennük mindaz, a mi a magyar, szubjektív érzelmeinket érinti. Dicsőséges mult ábrándjaiba ringatnak ezek minket.

Becsüljük tehát, tiszteljük tehát a költőt, most nagyobb szükség van a költészetre, mint Edison és Röntgen találmányaira. Endrődi Sándort éltsi.

Endrődi Sándor pár szóban, de talpraesetten Rádl Ödönt éltsi s midőn az éljenzések lecsillapultak, újra felállott és a következő gyönyörű költeményt olvasta fel a társaságnak:

November 15.

(1896.)

— Ajánlva a Szigligeti-társaságnak —

Valamikor esküvőnek
 Boldog napja volt e nap —
 Hej barátim, most útamra
 Hervadt lombok hullanak.
 Földi asszony: édes álom,
 Ragyogó, szép rózsaszál!
 De ha mi fény, csak kilobban
 S ha mi álom, tovaszál.

Siket éjben, mint akit már
 Ember, isten elhagyott —
 Csak bolyongtam, csak kerestem
 Azt a régi csillagot;
 S im, egyszerre, kőből, árnyból
 Büszkén előtört a nap:
 Égi asszony szállt le hozzám,
 Szeretőbb és igazabb.

Porba néz a gyáva lélek,
De ki bátor, föltekint —
Romvilágból — merni kell csak!
Uj világ épül megint.
Állandó csak egy van ittlen: —
Változás és semmi más,
Minden koporsó: új élet,
Minden sir: föltámadás!

Éljen hát, mi nagy, nemes jó,
Ami igaz, ami szép!
A dicsőbb lét hű valója:
Költészet és eszményiség!
Éljen minden feltörő láng,
Minden tűz, mely égbe von
S diadalt ül a repkénynyel
Borított sirhalmokon!

Itt van a mi édes árvánk,
Kinek semmi vigasza:
Gondzuzottan méla buval
Áll előttünk a haza...
Ide muzsák, tiszta lelkek,
Költő, művész, jó barát!
Koszoruzzuk fel virággal
Koszorútlán homlokát!

Szünni nem akaró tapsvihart követte az utolsó
verssor elhangzását, mely több ízben megújult.

Lovassy Andor volt a harmadik szónok
s mint rendesen, ezuttal is tréfára fogta a dolgot.
Humorizált megcsipkedte a konkurrens vállalat
szerkesztőjét: Fehér Dezsőt és a tószót végén
éltette őt és Huzella Gyulát, mint akik a ma-
tineén jeleskedtek.

Dr. Bodor Károly K. Nagy Sándorért üri-
tette poharát, aki nemcsak mint a Szigligeti-
társaság tagja, de más irodalmi téren is elismerést
vivott ki tollával.

Deési Géza lelkes pohárköszöntőjében Rádl
Ödön érdemeivel foglalkozott és éltette a jelenle-
vők viharos tetszése mellett.

A társaság ezután dr. Várady Zsigmondot
akarta hallani s addig-addig szölongatták, míg végre
beszélt; beszélt úgy és olyan szellemeesen, mint
ahogy ő általában beszélni szokott. Igen ügyes fo-
rdulatokkal bizonyította be, hogy a forradalmak
minden esetben a gazdasági egyensúly megzavará-
sából születnek és ezt rendszerint a nők szokták
előidézni: ő tehát a Szigligeti-társaság
nőtagjainak egészségére emeli poharát, mint akik
eddig nem idéztek elő és hiszi és reméli, nem fog-
nak előidézni forradalmat sem a társadalomban,
sem a társaságban.

Fehér Dezső személyes kérdésben szólalt
fel, Lovassynak ríposztírozott, bevallotta, hogy
őszintén szólva, ő is többet várt volna tőle Nagy-
szalontán. Ő előre látta az ő kollegájának a bu-
kását, mert hallotta a nép ítéletét: „nagyon szé-
pen beszél, de kár érte, hogy nem negyvennyolczas.“
És Lovassy megbukott.

A „Szigligeti-társaság“, daczára a
Lovassy kritikájának, nem jár úgy, mint ő Nagy-
szalontán, mert a reggély tanúsága, hogy a vén
kuruczok eljöttek, ott vannak mindenütt, ahol
tenni kell.

Élteti őket: dr. Grósz Albertet és id.
Gyalokay Lajost!

Dr. Grósz Albert elmondja erre, hogy mint
fiatal orvos Párisban járt. Egyik jó barátja egy sir-
hantot mutatott neki: a Roussauét.

A sirkövön egy alak kezében égő fáklya lo-
bogása volt látható. Barátja megjegyezte: Látod
ez azt jelképezi, hogy halála után is világosságot
terjeszt a földön.

A kedves társaság midőn az élöket ünnepli,
ő a Szigligeti soha el nem mosódó emlékére emeli
poharát.

A társaság ezt a pohárköszöntőt is zajos él-
jenzésekkel fogadta.

Lovassy Andor Szunyogh Loránd,
kültagot, dr. Várady Zsigmond Mezey Mi-
hályt, a nagyváradi társadalom élesztőjét köszön-
tötte fel ezután és dr. Bodor Károly a Hová-

nyi testvérek éltetésével zárta be a szellemes po-
hárköszöntők sorát.

Mint a fentiekből is kitűnik, a bankett igen
kedélyes hangulat mellett folyt le, és ami nem ki-
csinylendő, a menü és italok kifogástalanok voltak
és a vendégek kivétel nélkül a legnagyobb elismeré-
ssel adóztak a „Zöldfa“ derék bérőjének, Czeglé-
dy Sándornak.

Mélyen tisztelt rendező bizottság! Szabadjon
kérdoznünk: mikor lesz ismét ilyen kellemes va-
sárnapunk?

S. I.

H i r e k.

* **A hivatalos lapból.** Az igazságügymi-
nister Pap Károlyt a nagyvárad kir.
törvényszék aljegyzővé nevezte ki; az egri törvény-
szék területére pedig vizsgálóbírói állandó be-
lyettesül Csánády Ákos törvényszéki bírót
rendelte ki. Csánády nagyvárad származású
és itt mint ügyész működött.

* **Endrődi Sándor legújabb költemé-
nye** A kitűnő magyar lírikus, kinek tiszteletére
a „Szigligeti társaság“ a lapunk más
helyén leírt kedélyes bankettet rendezte, remek
költeményt írt visszonzás fejében a társaságnak
ajánlva „November 15“ czímmel. A mai tudósi-
tásunkban reprodukált gyöngysorokat ajánljuk ol-
vasó közönségünk különös figyelmébe.

* **Rejtélyes lövés.** Érdekes eset történt
szombaton délután a téglavető-utczán. Hor-
váth József hason nevű tizenhét éves,
tanítóképződész fia az említett időben ki-
ment a kertbe és amidőn annak ajtaján
belépett, erős csipést érzett a térde fölött
a vastag husában. Oda kapott és megbor-
zadva látta, hogy csak úgy ömlik
a vére. Rögtön visszatért lakásukba, el-
hívták dr. Munk Béla orvost, a ki kon-
statálta, hogy a fiut valaki floberrrel
vagy kisebb szerű revolver-
rel lőtte meg. Kutatta rögtön a golyót,
de nem volt képes megtalálni. Tegnap a
szerencsétlen fiúnak annyira megdagadt a
lába, hogy veszélytől is lehet tartani. A
rendőrség azonnal megindította a nyomoz-
ást és annyit derített ki csupán, hogy a
Horváthék szomszédai flobereket és revol-
vereket csakugyan tartanak a háznál. Mi-
után bővebb adatokat kipuhatolni nem sike-
rült, az iratokat áttették a kir. ügyészség-
hez, ahonnan az ügy a vizsgálóbíró ke-
zébe kerül.

* **Az első hó.** A mi a közeledő tavasz-
nak az első fecskéje az a télnek az első hó híre. A
mint közeledünk december hó felé és a rendőri
riporter meghozza obligát híret, hogy az első
téli kabátot ellopták, megjelenik az első hó szo-
kásos híre is, a mely ezuttal nemcsak a költői
képzeletű riporter jelentése, hanem igenis valós-
ság. Robogányból írja ugyanis tudósítók, hogy
f. hó 12 én jelentkezett az első hó Belényes vi-
dékén, mely csakhamar bevonta a hegyek tetejét
a téli, fehér sípkával.

* **Rablás vagy orvtámadás.** A Rimanó-
czy-gyár mellett tegnap, vasárnap este 5 óra
tájban Kovács Gyulát, a Róth János tele-
fon-hálózat tulajdonos alkalmazottját eddig ismer-
etlen nagy egyén megtámadta és zsebkezdőke-
rakott köröskövekkel agyba-főbe verték. A
sérült azonnal a biharmegyei közpórházba ment,
ahol megadták neki az első segélyt. Érdekes a
felemlítésre, hogy a rendőrség, midőn tudomására
hozták az esetet, azt felelte vissza, hogy nem az
ő dolguk, hogy ha a megsérült nem tudja, hogy
kik bántották. Szép!

* **Veres Sándor hangverseny-társulata.**
Tegnap, vasárnap este a „Bazár“-vendéglő ét-
terme ismét szűknek bizonyult. Az intelligens-
családok ismét nagy számban jelentek meg a Ve-
res társulatának művészi színvonalon álló elő-
adását élvezni. Minden egyes szám után a sze-

replőket zajosan megéljenezték és megtapsolták.
Mint értesülünk, a nagy közönség kíváncsára
Veres társulata helyiséget cserél. A kereskedelmi
Csarnok dísztermében fogja a héten folytatni
előadásait és hogy a köznép is részt vehessen,
a belépti díjak különbözők lesznek és oly olcsók,
hogy bárkinek is módjában lesz az előadásokon
megjeleni. A legnagyobb lelkiismerettel ajánljuk
a közönség pártfogásába. Bővebb felvilágosítást
nyújtanak a falragaszok.

* **Összeégett gyermek.** Egyik gyártele-
pen — mint velünk tudatják — egy kis fiú ösz-
szeégett. A szerencsétlenség úgy történt meg
vele, hogy közvetlen a takarékkönyha ajtaja
mellett melegedett s midőn a szobából az édes
anyja távozott és az ajtót erősen behuzta maga
után, a láng kicsapott és a gyermek ruhája lo-
bot vetett. Mire eloltották rajta az égő ruhát,
melle, hasa súlyosan megégett.

* **Pótszemle.** Darvasay, városi katoná-
ügyi előadó tudatja lapunk utján, hogy a szem-
léről elmaradtak nyolcz napon belül jelen-
lenkezni tartoznak a népfelkelő parancsnokság-
nál, mert ellenkező esetben büntettetni fognak.

A nagyváradi izr. nőegylet választ- mányi ülése.

Tegnap vasárnap, délután tartotta meg a n-
váradi izr. nőegylet választmányi ülést ifju
Schwarz Ábrahámné elnök lakásán.

A gyűlésen megjelent urhölgyek névsorát kö-
vetkezőkben sikerült följegyeznünk:

Reisman Jakabné, dr. Mihely Lajosné, Dr.
Várnai Ferenczné, Dr. Friedländer Sámuelné,
Lőrinczy Mártonné, Stern Mártonné, Ländler
Ferenczné, Áron Salamonné, Breitner Józsefné,
Steiner M. Albertné, dr. Berkovits Ferenczné,
Schwarz Ferenczné, Wallerstein Salamonné,
Schoberger J.-né, Rosenfeld Mátyásné, Mosko-
vits Adolfné, Dr. Döry Ferenczné, Rothmann
Jakabné, Bogár Sándorné, Wechsler Adolfné,
Schwartz Farkasné, Laszky Arminé, Weisz Ber-
nátiné, Rottmann Lipótné, Lótlé Henrikné, Kohn
Sámuelné, Dr. Kecskeméti Lipótné, dr. Kálmán
Sándorné, Krasznér Salamonné, Dr. Radó Ig-
nézné, Franki Lázárné stb.

Elnök az ülést megnyitván, üdvözölte a
megjelent; tagokat röviden esetezte az egyletnek
mint jótékony célú intézménynek magasztos hi-
vatását, felsorolta azon nemes intézkedéseket,
melyeket az egylet eddigelé minden évben meg-
tett a szegény sorsu gyermekek felruházására s
a szegényeknek tüzi fával való ellátása érdeké-
ben.

Hivatkozott ismét a tagok áldozatkészségére,
buzgalmára és fölkerlte a választmányt, hogy a
kibocsátandó gyűjtő ívet vegyék eredményes párt-
fogásukba.

A választmány szívesen felajánlotta közremű-
ködését és úgy mint az előző években, most is
adakozni és gyűjteni fog a szegényeknek.

Majd elnökő felolvasta Kolliner Dá-
vidné urhölgynek nemesajánlatát melyben a sze-
gény sorsuaknak 6 méter tüzfát ajándékozik.

Végül Gerő Ármin titkár kérte a közgyűlés
határnapjának megállapítását, mit egyhangulag
januárius végére indítványoztak és fogadtak el.

Több tárgy nem lévén, elnökő a gyűlést,
köszönetet mondva a megjelenteknek berekesztette.

* **Hat kövér liba oda.** Fábrián Fe-
rencz, kaszárnya-utczai lakos szomorú vasár-
napra virradt. Hat kövér libáját lopott el va-
lami enyves kezű betyár; hat kövér libát, mely-
nek az árán egy kis hizót akart vásárolni a hé-
ten. A rendőrség keresi a libákat, de hát nehéz
lesz rájuk akadni, mert tudvalevőleg a ludakra
nem kell pakszus!

* **Egy utca nevezetessége.** A kertutca
nevezetessége most a Wallerstein Fülöp-féle parthie
áruház, hol mindennemű rőfös áruk, szövetek, vászon-
neműek a legjutányosabb árban szabott áruk mellett
kaphatók. A legújabb nevezetesség a budapesti teréz-
városi takarékpénztár zálogházából megvásárolt leg-
finomabb női kelengyék. Szóval minden tekintetben
kifizeti magát ott vásárolni, mert jó árut lehet olcsón
és becsületes kiszolgálás mellett venni. Felhívjuk rá
olvasóink figyelmét.

Tisztviselőink fizetésemelése.

— Egy kis hozzászólás. —

Nagyvárad, nov. 14.

(—) Nagyvárad-városhoz hasonló nagyságu, hasonló népességű, hasonló igényű királyi és törvényhatósági joggal felruházott városokat körülbelől ismerjük és tudjuk azt is, milyen díjazásban részesíti közigazgatási tisztviselőit, kezelő és szolgaszemélyzetét, általában minden rendű és rangu alkalmazottjait.

Határozottan merjük állítani, hogy alkalmazottjai fizetése tekintetében ezen városok között legu olso Nagyvárad volt a megélhetési viszonyok talán egyetlen vidéki városban sem oly terhesek, mint nálunk.

Belátta ezt városunk törvényhatósági bizottsága s mint tudjuk, még az év elején elhatározta tisztviselői s egyéb alkalmazott közegei fizetésemelését, de azt a belügyminiszter csak elvileg fogadta el, a mi más szóval annyit tesz, hogy a közgyűlés által megállapított fizetés-javítást nem erősítette meg, felhozván okul, miszerint a megjavított fizetések kiszolgáltatására fedezetet nem mutatott ki a város közönsége.

Nem mondjuk, hogy a belügyminiszternek nincs igazsága. Igazsága van. Az olyan fizetésemelés, mely bizonytalan, melyet esetleg a város házi pénztára nem lenne képes teljesíteni, még rosszabb körülmények közé sodorhatná a tisztviselőt, mint az jelenleg van.

Ha ezt a rosszabb körülményt nem akarjuk felidézni, akkor elengedhetlen feltétel az, hogy jövedelmi forrásainkat s azok állandóságát ismerjük.

Lássuk be magunk is — mint a belügyminiszter belátta — miszerint azoknak a jövedelmi forrásoknak egyrésze, melyeket utóbbi időkben nyitottunk s melyekből merítve akartuk tisztviselőink megélhetését a viszonyoknak megfelelően biztosítani: se nem állandóak, se pedig megfelelőek.

Egy év eredménye mutatta ezt ki eltagadhatatlanul. A vérmes számításokat az eredmény nem igazolhatta.

Ilyen körülmények közt mit tegyünk? Ez a kérdés, a mire felelni akarunk.

Pénzforrásaink nem adják úgy, amint kellene és reménylettük.

A regále-kötvények egy jó része elme-
gy

olyan építkezésekre, a melyek anyagi hasznót nem fognak hajtani, minők a városház, az állandó színház. Iskoláink nincsenek s nyakunkon az általános csatornázás. — Ha mindezeket létesítjük — pedig létesítenünk kell, azt mondják s mi is azt hisszük — bizony nagy teher nevezedik reánk, adó-fizető polgárokra, akik a mostani terhet is a legnagyobb megerőltetéssel bírjuk úgyahogy.

Nincs más expedienst, mint emelni a köz-költőt, ha tisztviselőinket tisztességesen akarjuk fizetni; ha azt akarjuk, hogy közigazgatásunk javuljon s arra értelmes, munkás elemek vállalkozzanak. A jó közigazgatás polgáraink egyik legfőbb érdeke úgy szellemi, valamint anyagi tekintetben. — Nem kell azt magyarázni, indokolni, mert kézenfekvő igazság.

A fizetésemelés kérdése — melynek szükségét a törvényhatósági bizottság belátta — csak így és nem másképp oldható meg, ha meg akarjuk oldani.

Tudjuk, hogy a köz-költő-emeléssel való megoldás nem tetszetős valami, de mi más expedienst nem látunk a város jelenlegi anyagi helyzetének, jövedelmi forrásainak figyelembevételével.

A köz-költő emelése azonban csak úgy történhetnék meg, ha valami uton-módon levennék rólunk a házbérjövédelmi adó terhet s a helyett alkalmaznák a házostályadót.

Az ígért adóreform hangoztatói ugyanis beismerték már számtalan alkalommal, hogy a házbér-jövédelmi adó méltánytalan, sőt több — igazságtalan.

Nagyon kevés város van olyan, amelyet ez az elviselhetlen adó nyom. Indítsunk ez adó ellen agitációt s keressük meg a velünk egy hajóban evező városokat, hogy álljanak mellénk s ne hagyjunk békét a kormánynak mindaddig, míg igazságos kérésünket meg nem hallgatja.

Kézszelhetőleg lehet bebizonyítani, hogy míg a szóban forgó adó terhel, addig képtelenek vagyunk saját háztartásunkat rendben tartani, tisztviselőinket, alkalmazottjainkat, akik oly sok állami teendőt végeznek csaknem ingyen — megfelelően

díjazni, kulturális és sok egyéb szükségleteinket kielégíteni.

Mostanában közszólammá kezd válni a „vidéki erős központok” megeremtése. Nagyvárad helyheztésénél fogva hivatva van reá, hogy vidéki központ legyen. Mi akarjuk azzá tenni, azzá is tesszük, csak a kormány adja meg hozzá a lehetőséget.

Világosítsuk fel helyzetünkről a kormánynyt, akkor nem tehetünk magunknak szemrehányást.

Tél küszöbén.

Nagyvárad, nov. 14.

Az ős végén két nagyfontosságú aktus fejeztetett be, a millenáris ünnepélyek és az országos képviselő-választások s a küszöbön álló tél hétköznapi mivoltában találja hazánkat, Visszatekintve ama két nagy jelentőségű aktusra, azokból sok, minden irányban örvendetes s jövőbeli munkálkodásunknak iránytadó következtetéseket vonhatunk le. A millenáris ünnepségek tartalmas volta különösen a kiállítás belértéke, általában ama sikerek, melyek a külföld előtt anyagi és szellemi előhaladottságunkról tanúságot tettek, arról győznek meg, hogy a magyar nemzet oly erőforrásokkal, akkora szívós kitartással és lankadatlan munkakedvvel rendelkezik, minőre kevés kisebb nemzet alapíthatja élettevékenységét. A képviselő-választások eredménye pedig arról tesz tanúságot, hogy a liberálisizmus utján kíván a nemzet zöme előrehaladni továbbra is, ebben keresi boldogulásának biztosítékait s ebből meríti életerejét.

Mindkét eredménye pedig a lefolyt aktusoknak bizalommal tölt el a jövő iránt, mert amely nemzet önérettel van eltelve, munkabíró és a szabadelvű eszmék híve, az előtt nyitva áll a haladás útja.

E hitben megyünk eléje a küszöbön álló téli évszaknak; lássuk, minő körülményekkel kell számot vetnünk. Elsőbben is a legörvendetesebb jelenség tárul élénk nyers terményeink, különösen a gabonaművek forgalmának fellendülésében s ezzel kapcsolatosan az árak emelkedésében. Több, mint két év óta sanyli az ország a mezőgazdasági válság következményeit s mi természetesebb, mint az, hogy e sújtó baj ónsúlyként nehezült kereskedelmünkre és iparunkra is és a legszomorubb helyzetnek néztünk volna eléje, ha az alacsony gabonárákhoz még rossz termés is járult volna. Nem mondhatjuk, hogy a helyzet már egészen jóra fordult, de tény, hogy az ideit termés-viszonyok mezőgazdaságunk javára alakultak s bármennyire óvatosan ítéljük is meg a helyzetet, bizonyos, hogy a gabonárák ez évben emelkedő irányt fognak követni s exportunk, mely már is régóta nem ta-

A „HÉTFŐI ÉRTESSITO” TARCZAJA.

A látszat esal.

— A „Hétfői Értesítő” eredeti tarczája.

Egy kis halottat emelnek ki a földre utolsó küzdelmének helyéről: a halottas ágyból. A bársonysima, hófehér végtagok még annyira hajlékonyak, hogy szinte sajnálják a szobában elszórt szalmára fektetni a család szemefényét.

Épen virrad. A hajnal-hasadás piros fénye olyan kísérteties színt ad annak a földre helyezett gertyalángnak, mely az elvesztett drága kincs feje felett libeg-lobog, serezeg a legsötétebb gyászt jelző fekete lepel társaságában.

Az édes anya jajveszékélése nem ér semmit, a kelő nap első sugara beragyog a gyászszobába, hogy annál jobban, annál tisztábban lássa az ő pótolhatatlan nagy vesztségét!

— Még tegnap egészséges volt, ma már halott! Hát igazság ez? Hát művelhet ilyent az Isten?

A szomorú hirre ébredt kíváncsi szomszédoktól teli a ház. A kifakadásra megszólal egy kis összetört anyóka:

— Igen! — Jobb így. Én soha sem siratom azt, a ki meghal; én azt siratom, aki él.

Borzadva néznek a többiek az anyókára, mert

ő mindenütt ott van, a hol a halál lecsap, ő mindenütt így vigasztalja a szerencsétlen családokat.

És nem kérdezik tőle, miért gondolkodik így, hagyják beszélni és rá fogják hogy k ö s z i v e v a n.

*

Jomkipur előestéjén még javában ragyog a Nyugatra szálló nap, a köszívű anyóka már ott áll az égő gyertyák előtt. Feje le van takarva egy tarka kötényvel és összekulcsolt kezekkel áldozik. Imádkozik, mi közben könyek csurognak le a vacsorához oda készített kalácsra.

Mikor az imának vége, oda megy egy arczképhez, mely szép, fiatal embert ábrázol és összevissza csókolja. Kéri a bocsánatát s hasonlóan tesz egy kis leányka fényképénél.

Az egyik az ő boldogult férje, a másik az ő unokája; az egyik rég meghalt, a másik él!

Egy harmadik arczkép is van közbül, de erre nem mer tekinteni. Az ő leánya menyasszonyi ruhában a vőlegényével.

Hátha most másképpen lesz . . .

Jomkipur estéjén még az idegen haragosoknak is ki kell békülni. Az ő gyermeke, egyetlen gyermeke sem lehet kivétel. A múlt ünnepkor bizonyosan beteg volt, azért nem jött el engesztelődni és az ünnep ájtatosságára nem hatott be a lelkébe és tovább tudta tartani a haragot az édes

anyja ellen, a ki mint elhagyott özvegy oly tiszt és ségesen felnevelte.

Leült a vacsorához, de nem tudott enni, folytonosan az ablakot nézte. Várt, várt epekedéssel, hogy mikor nyílik meg az ő szerény szobácskájának az ajtaja, mikor jön el a leánya, a veje, a kis unokája engesztelődni.

Addig várt, addig várt, míg az ablakán beragyogott az esthajnali csillag és mint a révedezésből felriasztott őz sebes léptekkel futott a templomba.

A „köszívű” anyókat mindenki bámulta, hogy megkészt, mindenki csodálkozott, hogy sirva imádkozik és olyan gyűlölettel, olyan irigy szemekkel nézi, ha egyik-másik szomszédjának kezét csókolnak a gyermekei, az unokái.

*

A „sofár” ünnepi kürt mélabus hangjai riasztották fel merengéséből az igazi bőjt áldozatát. Talán annak a szívet facsaró merengésnek egy jóleső örök álom lett volna a vége.

Ugy vitték haza idegenek az elgyengült öregget, aki azért is haragudott, mert segítettek neki az i d e g e n e k. Milyen k ö s z i v ü teremtés!

* * *

Az anyóka másnap nedves, hideg időben ott áll az iskola kapuja előtt. Túrelmetlenül várja az idő rohanását, de azért köhécselve áll kitaróan; les valakire.

pasztalt mérvben fellendült, jelentékeny mérvet ölt.

Habár mezőgazdasági terményeink mai és általában a jövő bármely esélyeink befolyása alatt képződő ára messze áll ama magas és soha többé el nem érhető áráktól, melyek 8-10 év előtt a középárak határvonalát jelezték, annyi bizonyos, hogy terményeinkért ez évben jóval több pénz folyik be az országba, mint az elmúlt 2-3 év bármelyikében, minélfogva a mezőgazdaságból élők fizetőképessége magasabb fokra emelkedik s ennek folytán a kereskedelmi belforgalom is fellendül. Erre azonban csak mérsékelt reményeket szabad alapítani, mivel a mezőgazdák fölhalmozódott adó- és adóssági terhei jókora részét igénylik ama többletnek, melynek a gabona-árak mérsékelt emelkedése folytán birtokába jutnak.

Kereskedelmi mérlegünk is a javulás útjára tért, mit első sorban a mezőgazdasági termények exportjának fellendülése idézett elő. Es pedig nemcsak a közös vámterület együttes kereskedelmi mérlege mutat jelentékeny javulást, de nagymérvben gyarapodik Magyarország külön kereskedelmi forgalmának aktív szaldója is. És ezuttal a közös mérleg javulásának is főleg Magyarország látja hasznát, mert, eltekintve néhány gyári terméktől, nevezetesen a cukortól, melynek fellendült exportja túlsúlyban Ausztriát gazdagítja, a kivitel emelkedésének sulypontja a magyar mezőgazdasági terményekre esik.

Az ezen okokból javulásnak indult kereskedelmi mérleg kedvező hatását már is érezzük; az ázsio majdnem egészen elenyészett, külhitelek pedig peidátianul magas fokon áll; a magyar értékek, különösen a záloglevelek a külföldi tőke által szokatlan figyelemben részesítettnek s előszeretettel vásároltatnak és habár ez uton jelentékeny összegekkel válunk a külföld adósaivá a kedvezőtlen körülmények felmerülése esetén visszavándorló értékeink nem csekély kalamitást okozhatnak, ma mégis örülnünk kell azon, hogy jelentékeny mennyiségű idegen tőkék özönlének be hazánkba.

E tőkék birtokunkba jutásának tulajdoníthatjuk azon kedvező helyzetet, hogy míg a külföldi pénzpiacokon a helyzet felette feszült, nálunk csak kevésbé érezhető az európai nagy bankok kamatlábemelésének a hatása és, noha a gabona-üzlet jelentékeny összegeket igényel, eddig a kereskedelem hitelszükségletei a viszonyokhoz megfelelő kielégítést találtak. Hisszük, e kedvező helyzet fenn fog maradni a tél folyamán is, mire annál inkább kilátásunk lehet, mivel az északamerikai elnökválasztás Európára nézve kedvező eredménye most már fel fogja szabadítani ama tőkét, melyek az esélyek bizonytalansága következtében elrejtődtek s meg fogja szüntetni az európai bankok aranykészleteinek Amerikába átvándorlását.

Előnyössé teszi a helyzetet azon körülmény is, hogy az országgyűlési képviselőválasztások lezajlása után béke és nyugalom várható, különösen pedig most már bizton remélhető, hogy a kiegye-

zési tárgyalások hazánkra nézve kedvező és gyors befejezést nyerne. Igaz, hogy a kereskedelmi és vámegegyezmény meghosszabbítását tárgyzó javaslatok ez évben már nem válhatnak törvénynyé s ez okból az egyezmény felmondása el nem kerülhet, de ez a felmondás csak formai jelentőségű. Az 1897. év végéig, sőt jóval az év vége előtt az egyezmény Ausztriával mindenesetre létre jön s megújítatik a bankszabadalom is és pedig mindkettő legfőbb érdekeink érvényre juttatásával, minélfogva a vámegegyezmény törvényszerű felmondásának hátrányos következményei nem lesznek. Másfelől okunk és jogunk van feltételezni, hogy a megerősödött országgyűlési többség kompakt erejét és idejét anyagi érdekeinknek javára szolgáló törvények alkotására használja fel, különösen nyelbe üti a rég szorgalmazott adóreformokat s a valuta-rendezés terén is nagyobb akcióit fejt ki a készletek mielőbbi feltétele érdekében.

Ily auspiciumokkal megyünk előre a küszöbön álló télnek és habár némely bajtól még nem tudunk megszabadulni, nevezetesen a sertésvész egyre pusztít, a helyzet mégis jóval kedvezőbb, mint minő a mult évi téli évszakának beköszönésekor volt.

Merítsenek tehát erőt és bátorságot a küzdelemre e kedvező auspiciumokból a kereskedők is s igyekezzenek a helyzet előnyeit lehetőleg javukra fordítani.

M. K. L.

Zengeráj-szezon.

Nagyvárad, nov. 14.

Mikor a mi rozoga fabódénkban beáll a csend, és levélhulláskor a Bazár-vendéglő udvaráról beviszik az árván maradt mulató-asztalokat, egymást érik a sürgönyök, levelek, melyekben a czirkusz-direktorok és orfeumisták nap mint nap szorongatják a rendőrséget a játszhatási engedélyért.

A világ mind a négy táján ismeretes, híres ez a »Grosswardein«; kitűnő város, ahol hosszú ideig lehet publikumot találni mindenre, ha még annyi vándortrupp üti is fel benne sátorfáját, csak ne a valódi művészet képezze kenyérkeresetüket.

Mert minálunk csak azok tudnak ám boldogulni, akik ingerelni tudják a mi pelyhűt idegeinket, akik pikáns és érzékies előadásokkal, triviális ostobaságokkal igyekeznek mulattatni.

Sajnos, hogy így van, de így van!

A czirkusz-látogatásban nagyon hálás publikum vagyunk, mert a százszor és ezerszer látott műlovaságokat, zenebohócokat, festettképű bohócokat nagyobb élvezettel és kitartással bámuljuk meg, mint meghallgatunk egy igazi műélvezetet nyújtó hangversenyt, vagy akár egy irodalmi színvonalon álló színmű előadását.

Az orfeum-hölgyek rikácsolását, szoknyaemel-

mei vannak és az orvosok mégis azt mondják felőlük, hogy egyszer nem fogják látni a legragyogóbb fényugarat.

— De holnap anyám, holnap a kőd szétfoszlik s akkor ugy-e ismét láthatom a tengert? Kérdezte tartóztatott félelemmel, mielőtt anyjára nézett.

— Bizonyosan flam, bizonyosan.
— Igen, holnap és talán még holnapután is.
De akkor majd elérkezik egy nap . . .

— Hallga' flam, ki tudja. Isten segíthet.
A fiu felegyenesedett; »Hát anyám, hiszsz te ebben? Én nem.«

Mari asszony alakja mindig felséges volt; de most egy Isten meghajolhatott volna, előtte mikor mondotta: »Sok volna talán, ha csodát mivelne, hogy azzal egy anya gyermekét megmentse?«

Erre a fiu enyhén mosolygott. »Akkor, mondotta, bizonyosan sok dolga volna, hogy titeket, anyákat kielégítsen. Még egy Isten sem tudna mindent elvégezni.«

Mari asszony komolyan bólintott. »Ha csak te rajtad segítene.« Azután letérdelt a fia elé és annak állát simogatta. »Cak te rajtad« susogta még egyszer.

Fia a kezét anyja fejére tette. »Jó anyám! Te olyan jó vagy, de nem hősies, egyetlen egy anya sem hősies.«

Az anya leirhatatlan tekintettel nézett rája.
— Nem hősies?
— Nem! Avagy tudnál az lenni? Te? Igen, te oly büszke, oly bátor vagy, te talán hősies is

getéseit szívesebben vesszük, mintha Dankó Pista untat végig az ő tősgyökeres magyar dalaival.

És ilyen szituációk között Veress Sándor, aki ismeri a mi városunkat, ide merészel jönni az ő társulatával, a mely kurucz és egyéb művészi értékű dalokkal akar hódítani közönséget. Merész vállalkozás és elismerésre méltó cselekedet.

Egyik lapársunk felszólalt, hogy miért engedték meg a zengeráj-mulatságot ott a Katonavároson, mikor egyideűleg olyan művészi színvonalon álló magyar daltársulat van a városban, mint a Veresé.

Azt is megírták, hogy Veres Sándornak a belügyminiszter elismerését fejezte ki, mikor tudomására jutott, hogy a német zengerájok ellen körutra indul az országba. Nagyon szép volt ez a kijelentés a miniszter urtól, de ugyanekkor azt is megdöngölhette volna, hogy többet nem ad ki konzessziót a Magyarországot előzőlő tingli-tangliknak amelyek az ékes németszó és izléstelenség kultiválása mellett, lehetetlenné teszik a Veres Sándor-féle magasabb hivatásra képesített daltársulatok existenciáját.

Mert megtörtént már ebben a »hires« Grosswardein városban az is, hogy a rendőrségi hivatal megtagadta az orfeumoktól a játszhatási engedélyeket és az elismeréseket osztogató belügyminiszter ur nem helyeselte az eljárást az ő konzessziójával szemben.

Ezt akartuk elmondani abból az alkalomból, hogy Veress Sándor társulata a Bazár-vendéglőben tartja előadásait, azzal a megjegyzéssel, hogy egy kis szubvencziót is adhatna Veresnek a miniszter.

Rendkívül le volnánk kötelezve és szívesen ismernők be a nyilvánosság előtt, hogy családunk feltevésünkben, ha a Veress társulatának művészi előadását a mi publikumunk csakugyan méltó partfogásába fogadná és az orfeum, meg a czirkusz-direktorok valahára azt a hírt vinnék szét vándorutjokban, hogy megváltozott Nagyvárad és egy magyar daltársulat képes volt legyűrni őket nem csak erkölcsileg, de anyagilag is.

S. I.

Az orvosok mozgalma.

Nagyvárad, november 14.

Lapunk hirrovatában már jeleztük röviden, hogy a nagyváradai orvosok a »kerületi betegségyőző pénztár« kivételével a többi pénztárak ellen szövetkezetbe lépnek, mert a mostani viszonyok mellett nemesak az orvosi dekorum, de az orvosi existenzia is meg van támadva.

Első pillanatra ez a mozgalom erőszakosnak és jogosulatlanul látszik, azonban ha a kérdést kö-

tudnál lenni. Állj ide mellém és nézz ki a tengerig. Majd mesélek néked egy anyáról, a ki hősie, volt . . .

Kimondhatatlan kinok között éltet adott egy gyermeknek. De ő kinjai között kacagott s az első hang, amit az ujszülött hallott, anyjának a kacagása s az első, a mit megpillantott, egy mosolygó anyai arc volt. És az anya elvezette gyermekét mosolygó nap-sugárban, mosolygó virágok közé, napsütötte rétre a hol a madarak vigan énekeltek és a pillangók virágra szállottak. És az ujját megszurta és azon is nevetett — aztán letört a rózsá-ágról egy töviset s megszurta vele a gyermek tenyerét s azon is nevetett. És a gyermek is nevetett vele, nevetett kacagott.

Igy tanította meg a nevetésre.
És a fuicska felnőtt, nagygyá, erőssé és merész és szerencsés volt.

És olyan vidáman tudott kacagni és anyja vele kacagott.

De az anyja kacagása mögött komor gond rejtőzködött s gyakran félénk szemekkel vizsgált a fia szemében, hogy nem vesz-e abban egy sötét árnyat észre s minden éjjel ágyához lopózott és az alvó vonásait vizsgálta, hogy annak ajka körül nem fedez-e fel egy külökösen hajlított vonalat.

Éppen így kezdődött a férjnél is. Először a sötét árnyal a szemben, azután a hajlított vonallal ajka körül.

Azután jött a borzasztó. A buskomorság, sötét denevér szárnyaival és karmai között a szürke fátollal, melyet rája dobott s vele mindig jobban betakarta.

Végre a toronyóra megszólal, üti a tizenketetöt. Hangos zsvaj keletkezik az udvaron és apró leánykák futnak ki az utcára. Mind szép, mind szép, de azért legszebb, a kit ő vár, legdrágább, akit ő mindjárt megölelget.

— Édesem, téged vártalak!

És ölelgeti, csókolgatja az unokáját, süteményel, cukorral csalogatja magához.

Ut közben reszketve kérdezi:

— Mégis haragszik rám az anyád?

A kis ártatlan szemében is megcsillog a részvét könye és szótlanul megcsókolja a nagymamát . . .

*

A kőszívű anyóka másnap megint halottnézésre megy és vigasztalja a vesztést szokás szerint:

— Én sohasem siratom azt, a ki meghal, én azt siratom, a ki él . . . —i.

Az utolsó perczek.

— A »H. É.« eredeti tárczája. —

— Anyám, ma nem látom a tengert. Olyan nagyon borult az ég?

— Igen fiam, szürke kőd nehezedik a földre. Én is alig látok a partig.

Mari asszony végig simítja a fia haját, a ki az ablak előtt ülve, szakadatlanul kitekint valami messze, távoli után. Oly szép, nagy ragyogó sze-

zelebról figyelmesen vizsgáljuk, teljesen igazat kell adnunk az orvos-egyletnek, ahonnan ez a mozgalom kiindult.

Nagyváradon van jelenleg hét betegsegélyző pénztár, melynek tagjai az ipari, kereskedelmi és gyári alkalmazottakból és az önként belépő központosítványbeliekből állanak. A szegény más foglalkozású egyének gyógykezelését végzik a városi tisztviselők: tehát az úgynevezett magánpraxisra marad az orvosok nagy számához képest csak néhány nevezhető ur háza, melyek azonban szintén nem fizetnek annyit, hogy az orvos az ő jogos igényéhez mérten megélhessen.

Mindehhez keletkeznek még csodadoktorok, akikhez a művelt ur emberek is ellátogatnak. Ha tehát ilyenekké váltak a viszonyok, az orvosoktól nem lehet rossz néven venni, ha saját érdekeiket védelmezni akarják.

Ha közegészségügyi okokból korlátozzák a gyógyszerári engedélyeket, miért ne korlátozhatnák azon intézkedéseket is, amelyek az orvosi egzisztencia tönkretételét célozzák.

Ha már a törvényhozás humánisztikus szempontból megalkotta az 1891. XIV. törvény cikket, miért nem mondotta ki azt hogy csak kerületi betegsegélyző pénztárakat lehet alakítani, ahova kötelezettek mind azok, akik betegség esetén maguk gyógykezelésükről és fentartásukról gondoskodni nem tudnak.

Miért engedik meg a gombamódra növekedő egyéb magánpénztárakat, melyeknek más létjogosultságuk nincs, mint egyes központokon lehetlenné tenni az orvosokat.

És az 1891. XIV. törvénycikkekben lefektetett magasabb szempontok nem inkább volnának elérhetőek, ha csak kerületi pénztárak állnának fent? Ki meri tagadni?

Ha kiszámítjuk a különböző pénztárak tisztviselőinek tiszteletdíjait, nyomtatvány és orvoskötségeit, rögtön meggyőződünk, hogy egyesített erővel éventekint ezeket lehetne megtakarítani a humánizmus gyakorlására a nélkül, hogy a betegsegélyző pénztárak legtekintélyesebb és nélkülözhetlenebb faktorát: az orvost volnánk kénytelenek oda szorítani, hogy átlag egy receptet 10-15 krajczárért írjon egy betegnek.

Az 1891. XIV. t.-cz. a munkások szociális-musának méregfogait akarta kitörni és megnövelte egy hatalmasabb érdekkörét: az orvosok szociális-musa veszélyesebb. Az orvos, ki nemcsak sok verejtéket izzadt diplomájáért, de sok pénzébe is került, míg hozzá jutott, joggal követelheti, hogy ha már nem tesz érte az állam semmit, legalább ne emeljen megélhetése elé gátakat.

A közegészségügyi érdek szerintünk még fontosabb mint az ipari és kereskedelmi érdek és a közegészségtől az orvosi kart elválasztani nem lehet.

A humánizmusnak és a közegészségügynek magánpénztárak fentartásával nem teszünk szolgálatot, mert ha szabad ezzel a kitételrel élnünk, az orvosi hivatást a mesterség nivójára szállítjuk le; felállítjuk az elvet, ki dolgozik olcsóbban;

Ekkor az anya megtanította gyermekét a nevetésre, ezernyi kinok között tanította, talán . . .

Hiába! Egy nap észre vette fia szemében az árnyéket és ajka körül a görbe vonalat. Még folyton nevetett ugyan, de a nevetése már más-képp hangzott, észrevétlenül ugyan, de az anya észrevette mégis. És a denevér-szárnyak ismét suhogtak az anya közelében: majd hogy elfeledte a nevetést.

— Miért nem nevezsz anyám.

Ekkor ismét nevetett. Hát te fiam.

— Anyám oly nehezemre esik a nevetés.

És mindig nehezebben esett neki, míg végre egy este már nem is tudott többé nevetni.

— Nevez gyermekem, rimázkodott anyja.

Megkísérelte, de nem tudott.

Ekkor az anyja kiment, mint minden este, hogy most is elkészítse az álom-italt.

Mikor fiának odanyújtotta, ismét mosolygott, a fiu kiitta, az anyja pedig tovább is mosolygott, egyre nevetett.

De mikor a mosolygó csillagok letűntek az égről, akkor már ő sem mosolygott többé.

Már nem kellett mosolyognia . . .

Oly csendes volt a szobában s egészen homályos. Mari asszony, ki a fia székéhez hozzátámaszkodott, meg sem mozdult.

Ekkor fia feléje fordult és folytatá: Az anya hősies volt . . . Tudnál te is anyám . . . tudnál . . . ilyen hősies lenni?

Ekkor új élet szállott az anyába.

vagyis a gyári szellemet bevisszük az orvosi életbe is, amely pedig éppen nem alkalmas a vásári versengésre.

De mit is akarnak hát a mi orvosaink? Azt akarják, hogy a magánegyesületi betegsegélyző pénztárak és általában véve a kerületin kívül minden pénztár feloszoljon és a kerületi pénztár is a „szabad orvos választás testülete“ útján teljesítse a gyógykezelést.

Helyes! De egy bökkenő van a dologban és ez a bökkenő az, hogy ezt csak úgy lehetne keresztülni, ha az 1891. XIV. törvénycikket módosítanák.

Ez pedig pirum desiderium. A kerületi pénztárak kongresszusán már pengették ezeket a hurokat, de rögtön kijelentette az elnök, hogy csak olyan kérdéseket lehet tárgyalni, melyek a fenálló törvény megváltoztatását nem célozzák.

Tehát még el sem szabad mondani, hogy a törvény nem jó, mit remélhetnek akkor orvosaink, ha szembe szállanak a törvénnyel?

Olyan kötetést pedig, hogy megtagadják az orvosi szolgálatot, Nagyváradon nem képesek létesíteni egymás között, mert az egyeseknek teljes tönkrejutását eredményezné.

Mi tehát — bár beismerjük a mozgalom jogosultságát, — hába való fáradságnak tartjuk az egészet. A pénztárak és orvosok érdekében állónak tartanók azt, ha az orvosok testületével kivétel nélkül oly módon lehetne egyezsége jutni, hogy a költségvetésükbe felvett összeget felajánlanák a szövetkezettnek, a város, a megye közegészségügyi alapjából évenként szintén megszavaznának bizonyos összeget és végre az állam is kinyitná már egyszer a tárczáját és áldozna szintén néhány ezer forintot évenként erre a célra.

Az orvosi szolgálatot ellenőrizné a betegsegélyző pénztárak és az orvosi szövetkezetből kiküldött delegáció, mely fegyelmi hatóságot gyakorolna a praktizáló szövetkezeti tagok felett.

Azonban ez is nehéz kenyér, mert tudvalevő, hogy a pénztárak vezetői emberek, a város, megye, de különösen az állam nagyon szűk marku szokott lenni az ilyen kérésekkel szemben.

De azért csak gondolkozzanak az érdekeltek, hátha kisütnek valami elfogadható módozatot.

— cz.

Felhívás.

A „Nagyvárad pinczéregylet“ választmánya nevében felkérjük tagjainkat, hogy tagsági díjaikat legkésőbb 1896. november hó 10-én délután 3 óráig annyival inkább fizessék le az ügyvezető által kiállítandó nyugták ellenében, mert ellenkező esetben az alapszabályok 27. §-ának 4. bekezdése értelmében a legközelebb megtartandó közgyűlésen szavazati jogot nem gyakorolhatnak.

Kelt Nagyváradon, 1896. nov. 14.

Sarkadi Ignác,
titkár.

Stern Herman,
elnök.

— Te . . . Te . . . Te kívánnád ezt tőlem?

Csak nem gondold komolyan? Vagy igen. Az nem szabad. Azt sohasem szabad gyermeknek anyjától kívánnia. Hallod sohasem! Mindent egyebet. Mindent! Szemeimet kitépem érted, a legborzasztóbb kínpadra feszítettem magamat érted, ideadom lelki üdvösségemet, hogy a tied megmentsem, de ezt nem szabad követelned. Hogyan tudnék . . .

— Hogyan tudott az az anya? Lásd én félek a haláltól. Azt mondják, hogy a legsötétebb éjszakánál is sötétebb. És te tudod, hogy mennyire félek a sötétségtől! És nem tehetem. — De te! Oly titokban adhatod az álomitalt, hogy a halál álomban rohan reám s én nem veszem észre, hogy sötétebb a legsötétebb éjnél is Akarod anyám, ha egyszer annyira jutok, hogy már nem látok. Akarod?

Erre az anya térdre roskadt s kezeit imára összekulcsolva fia ele emeli:

— Bocsáss meg fiam, bocsáss meg! De én nem tudom.

Erre a fiu elsomorodva felállt s halkan mondta:

— Gyujts világosságot.

Hosszu várta azután hozzátesszi:

— Olvasd tovább az istenszeretetéről szóló fejezetet.

S mialatt anyja meggyújtotta a lámpát, suttogva mondá:

Ti anyák valamennyien jók vagytok, de hősies egy sincs köztetek.

H. H.

Uj berendezésű

legolcsóbb nő- és férfi-divatáruház.

Női felöltök terme.

Márkus József

Nagyvárad, Zöldfa-utca Kohn Emanuel-féle ház.

!!Telefon-összeköttetés!!

A városi színház ügye.

Nagyvárad, nov. 16.

Azok közé tartozom, kik a nyári színi előadások beszüntetését felette szükségesnek látták egyrészt a szőlőhegyek benépesítése, a nyári évszaknak pormentes helyen való eltölthetése, másrészt a temérdek fejfájás és hasonmű gyötrelmek megszüntetése végett.

De azok közé is tartozom, kik egykor ama nevezetes kérvényt adták be, melynek aláírását a városi tisztviselők közül nem sokan próbálták meg és amely kérvényben a színház ügyét sürgősnek mondottuk ki és kértük annak mielőbbi tárgyalását.

Hivatkozhatom arra is, hogy hosszú idő óta vagyok a város szolgálatában s így ismerem annak vagyoni helyzetét valamennyire.

Mind e három tényre hivatkozva, én is kockáztatok valamit a színház ügyében mint vélemény.

Nem régiben a színiügyi bizottságban erős támadás lőn intézve a városi tanács ellen, min aki nem akarja a színház ügyét dűlőre vinni.

A városnál mindenkinek meg van a maga teendője, minden ügy be van osztva valakihez, tehát felejen e támadásra az, akit illet, de nem a tanács, melynek minden héten megtartott ülésében nem fordul elő a színház ügye, ha csak be nem hozzák azt.

A színház építésére véleményt nem kockáztatok, mivel annyira értünk mi ahoz, hogy a terv készítését másra kellett bízunk, holott ha értenénk hozzá, hát magunk készítettünk volna tervet.

Hanem szölok ahoz, hogy miből kell és lehet színházat építeni?

Tény az, hogy a regále-kötvényeket már nagyobbára beruházásokba fektették és aki azt hiszi, hogy ezen törzsvagyomból még színházat is lehet építeni, az téved.

A színház-építés még magában nem valami nagy dolog, ha csak azt nem vesszük, hogy Nagyváradon nem vagyunk képesek megelégedni egy vidéki színház felszínén álló színház építésével, hanem nekünk nyomban fővárosi kell, mert a mi igényeinknek az felel meg.

Nagy példaképpen mutatták fel előttünk a vidéki nagyobb városokat, ahol már mindenütt van színház és elfeledik azt, hogy Kassa egyszerű színházát lebontatja, mert rossz helyen, az utca közepén épült, de mert pénze még nincsen ujat építeni, hát egyelőre nem épít; elfeledik azt, hogy Kolozsvár színháza adományból áll fent és talán szépségére nézve a budapestiekkel egy szinten áll.

Az általunk építeni tervezett színház azonban versenyre kél a budapestiekkel, pedig az ottani színházak sem épültek ám a városi pénztár terhére mindannyian és hogyha már felépítve vannak, hát közülök egyik, másik állami segélyben is részesül, amihez mi igényt nem tarthatunk.

Akkor tehát, mikor építeni akarunk valamelyes színházat, elégedjünk meg egyszerűvel és ne törekedjünk mindjárt versenyre kelni az országos nevet viselő székes fővárosiakkal.

Amikor építkezni akarunk, szemünk elől ne tévesszük el, hogy közművelődési igényeink nagyon is igénybe veszik saját zsebeinket és a városi pénz-

tárt, ha tehát építeni akarunk, legyen hozzá pénzünk is, legyen tőkénk, amit felhasználhassunk.

Álljon előttünk az, hogy a fen az ernyő, nincsen kas — nagyon is megszivleendő közmondás, melynek háttérben ott settenkedik a dob, amivel a kincstári és községi adókat szokták behajtani és ami könnyen neki fordulhat a mi színházunknak is.

Egykor, a közvetett adók behozatalánál az volt mondva, hogy ez a városi pénztárba sokat, nagyon sokat jövedelmez.

Ebben az esztendőben e cím alatt csak bevételünk volt, de kiadásunk nem, nohát fordítsuk övő évtől kezdve a közvetett adók jövedelmét olyan alap képzésére, melyből a színház fel lehessen építeni. Egy pár év múlva színházunk lesz minden nagyobb megerőltetés nélkül.

Azután, ha fel lesz építve, gondoskodhatunk a fentartásáról is; mert hogy fent kell azt tartanunk, az már bizonyos.

Aki azt hiszi, hogy a város által épített színház jövedelmezni fog, ám tekintse meg a tervezet, olvassa és hallgassa meg a leghatékonyabb beszédek, melyek e tárgyban mondatnak és meggyőződhetik arról, hogy a mai szinkör jövedelmez ugyan tulajdonosának, hanem a városi színház jövedelmezőségéről — természetesen a szellemi jövedelmezőségéről nem szólva, még a legvérmesebb reményű színházépítetők sem mernek szólni.

Ismétlem, a közvetett adókat egész jövedelmezőségükben fordítsuk a színház építésének költségeire, akkor lesz színházunk minden nagyobb baj és lárma nélkül.

A közvetett adók úgy sem tarthatnak örökké, azok csak ideiglenesen alkalmazhatók a házi pénztár kisegítésére.

Dus László.

Női felöltők áruhaza.
HEIMAN LIPÓT és TÁRSA
NAGYVÁRAD.
BRÜDER és STEINER, HEIMANN és HALMÁGYI,
Budapest, Deák-utca 15. Debreczen, főutca.
Saját készítményeink.
Dús választék szőrmeárunkban.

Hová építsük a pénzügyi palotát?

Nagyvárad, nov. 24

Fővárosi levelezőnk annak idejében tudatta s ezt lapunkban közöltük is, hogy a pénzügyminisztérium belátva, hogy Nagyváradon a pénzügyi hivatalok szétszórtságuk, s a pénzügyigazgatóságnak a város végén való elhelyezése czélszerűtlen, tervbe vette, hogy Nagyváradon egy pénzügyi palota emeltessék, egyelőre természetesen a közelebbi módokat megjelölése nélkül.

Nem is ujtottuk volna fel a dolgot, ha lap-társunk a »Szabadság« egyik közelebbi számában azon tervet nem pendíti meg, hogy jó lenne pénzügyi palotának az új posta palota.

Hogy azonban milyen nem jó lenne, reméljük, maga a cikkkiró is belátja, ha sorainkat elolvassa.

A kir. pénzügyigazgatóság jelenleg a volt Csáky-féle s a kincstár tulajdonát képező épületben 34 szobában, a kir. adóhivatal a Fleischert-féle házban 10 szobában, a vámhivatal, dohányraktár a nagypiac téren levő kincstári épületben, a régi »sóházban«, a két pénzügyőri biztosság s 2 pénzügyőri szakasz a városban szétszór-tan, a kőozsvári utcán, Sztaroveczky-utczán, Nagypiac téren, a Postasikátorban vannak elhelyezve. Ha pedig az a főczél, s azt kívánja meg a közön-ség érpeke hogy ezen összes hivatalok egy épületben helyeztessenek el, ezen épületben legkevesebb 84 zoba 4 nagyobb terem, 2 nagy raktár, a vám,

s három a dohányáruda raktár részére szükséges, eltekintve attól, hogy ezen épületben még a pénzügyigazgatón kívül a szabályok értelmében a vám-szedőnek, dohányraktárnoknak, biztosoknak s hivataloszoláknak természetbeni lakást is kell nyerniök.

Már pedig, azt hiszem, a Posta-palota nem elég nagy ehhez. De még ha elég nagy is volna, akkor sem lenne czélszerű, mivel a vámhivatalnak a vasut közelében kell lennie, s a dohányraktárnak oly helyen, hogy a vidéki dohányárusok kocsijai ott kényelmesen közlekedhessenek, mert tessék csak megnézni, hogy a dohányraktár előtt 8—10 kocszi áll folytonosan s ezenkívül tán a kincstárnak is kárt okozna a dohány sok befuvarozása, míg azt most a közúti vasuton a legkényelmesebben eszközölheti.

Nem úgy kell a bajon segíteni (értem a posta-palotát), hogy cseberből-vederbe essünk.

A pénzügyi palota építésénél oly különös viszonyokkal kell számolni, hogy azt elhamarkodni nem lehet, nem szabad.

Mi meg is vagyunk győződve, hogy az erre első sorban hivatott pénzügyigazgató, de meg a a minisztérium is számolni tud a helyzettel; azonban a mi véleményünk az, hogy ugy a kincstár, mint a közönség s a város érdekében az egyetlen megfelelő hely a sóházi épület telke a nagypiaczon, a hol teljes kényelemmel lehet építeni, mert igen nagy telek áll rendelkezésre, a vám és dohányraktárba a közúti vasut bevezetésével a forgalom megkönnyítették s a nagypiaczot, mely ma holnap a város központja lesz — épen nem csufitaná el egy hatalmas arányú díszes pénzügyi palota.

Ettől eltekintve, a heti vásárookra járó vidéki ek is, a városbeliek is könnyen megközelíthetnek. Az esetleges ellenvetés, hogy az állatvásárok közül kettő a város másik végén van, szintén magától elesik, ha a nagyvárad kereskedelmi és iparkamara memoranduma előkerül a város irattárából és a »Commendáns«-réten csakugyan öszpontosítatnak az állatvásárok.

A jövőre való tekintetből is lehetőleg a Nagypiaczra kell tervezni a középületeket, mert ma már senki sem tagadhatja, hogy ez a hely válik néhány év múlva városunk központjává.

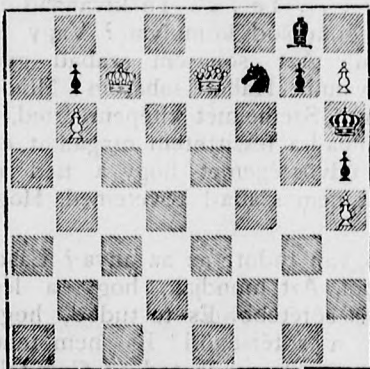
—87—

Heti sakk szemle.

Rovatvezető: Gesztési Ödön.

73. feladvány.

Spóner Andor, N-Lomnicz.

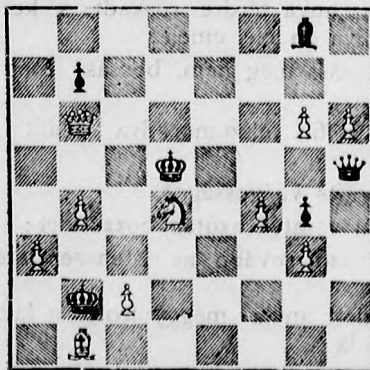

Matt a 2. lépésre.

74. feladvány.

Pradignat Emil, Montpont.

(Az „Illust. Fam. Journal“ I. díjat nyert föladványa.)

Matt a 3. lépésre.

107. játszma.

Elhárított vezércsel.

Budapest, 1896. október 20.

Fillsbury.

Winawer.

1. d2-d4	d7-d5
2. c2-c4	e7-e6
3. H b1-c3	c7-c6
4. e2-e3	H g8-f6
5. H g1-f3	F f8-d6
6. F f1-d3	H b8-d7
7. 0-0	0-0
8. e3-e4!	d5:e4
9. H e3:e4	H f6:e4
10. F d3:e4	H d7-f6
11. F d3-c2	h7-h6
F e1-g5 lenyegetett V d3 mal kapcsolatlanban.	
12. F e1-c3	V d8-c7
13. V d1-d3	B f8-e8
14. e4-c5!	F d6-f8
15. H f3-e5	F f8:e5
16. F e3:h6!	F e5:d4
g7:h6-ra világos V d3-g3 + mal megnyeri a vezért.	
17. V d3:d4	g7:h6
18. V d4:f4!	H f6-d5
Sötétnek nincs többé kellő védelme.	
19. V f4:h6	f7-f6?
f7-f5 jobb volt.	
20. f2-f4!	B e8-e7
V e7-g7-re V h6-h5 nyer.	
21. H e5-g6	Föladja.

A fiatal amerikai mester az egész játszmát huszárosan játszotta végig, szemben az öreg városi mesterrel, ki a verseny második felében rosszullete folytán egymásután veszítette a játszmákat.

108. játszma.

Olasz játék.

Nürnbergi mesterverseny, 1896. aug. hó.

Albin.

Winawer.

1. e2-e4	e7-e5
2. H g1-f3	H b8-c6
3. F f1-c4	F f8-c5
4. 0-0	H g8-f6
5. c2-c3	H f6:e4
6. F e4-d5	H e4:f2!
7. B f1:f2	F e5:f2+
8. K g1:f2	H c6-e7
9. V d1-b3	0-0
10. F d5-e4	d7-d5
11. F e4-c2	e5-e4
12. H f3-e1	H e7-g6
13. c3-c4	d5-d4
14. V b3-g3*	f7-f5
* Ha F2:e4, ugy V h4+	
15. K 2-g1	c7-c5
16. d2-d3	f5-f4
17. V g3-f2	e4-e3
18. V f2-f3*	V d8-h4
* Világos nem védekezik többé az előnyomuló gyalogok ellen, melyeket Winawer valódi Philidori stílusban vezetett.	
19. V f3-d5+	K g8-h8
20. H e1-f3	V h4-f2+
21. K g1-h1	H g6-h4!
22. V d5-g5	F c8-h3!

Világos föladja.

g2:h3-ra 5 lépéses matt következik, H f3:h4-ra pedig V f1+ matt.

109. játszma.

Evans-csel.

Játszották az első magyar levelező-versenyen

Dr. Vértés Adolf,
(Temesvár.)

Bródy Miklós,
(Budapest.)

1. e2-e4	e7-e5
2. H g1-f3	H b8-c6
3. F f1-c4	F f8-c5
4. b2-b4	F c5:b4
5. c2-c3	F b4-a5
6. d2-d4	e5:d4
7. 0-0	d4:c3
8. V d2-b3	V d8-f6
9. e4-e5	V f6-g6
10. H b1:c3	H g6-e7
11. F e1-a3	0-0
12. B a1-d1	F a5:c3

A futár lecserélése nem előnyös.

13. V b3:c3	B a8-8
14. B f1-e1	B f8-e8

15. F c4-d3	f7-f5
16. e5: f6	V g6: f6
17. F d3-c4+	K g8-f8
18. V c3-c2	b7-55
19. F c4-d5	V f3-g6
20. V c2: g6!	h7: g6
21. H f3-b5	B e8-d8
22. H g5-h7+	K f8-e8
23. B d1-d3	d7-d6

Egy figura amogy is veszve van, sötét tehát a futárt akarja kiszabadítani.

24. F d5: c6+	K e8-f7
25. H h7-g5+	K f7-g8
26. B d3-f3?*	H e7: c6

Nyert állásban ezt a hibás lépést tette világos, sakkot jelezve azon hiszemben, hogy a király f8-on áll. A sakk nem állott ugyan, de a tett lépés megmaradt s egy tiszt elvesztését vonta maga után. Világos ennek dacára is csüggedés nélkül folytatta tovább a játékot

27. B f3-f7	B b8-b7
28. F a3-b2	H c6-e5
29. F f2: e5	d6: e5
30. B f7-e7	K g8-f8
31. B e7: e5	a7-a5
32. B o5-o7	a5-a4
33. h2-h4	b5-b4
34. B c7-f7+	K f8-g8
35. B e1-e8	b4-b3
36. a2: b3	a4: b3
37. B f7-g7+	K g8-h8
38. B g7-e7+	K h8-g8
39. B e7-g7+	K g8-f8
40. B g7-e7*	b3-b2?

* Látva világos, hogy a remis akkor is biztos, ha sötétnek sikerül a gyalogját vezérré változtatni, ezzel a látszólag mit sem mondó lépéssel nyeresre játszott. Sötét nem vette észre a kelepézt, megengedte a B h7-g7 lépést s elvesztette a játszmát.

41. B h7-g7!	Föladta.
H g5-h7+	mat ellen nincs menekvés.

Sakkhírek.

A sakkverseny eredménye. A szellemiről már beszámoltunk az anyagi is várakozáson felül sikerült. Azonfelül, hogy a Viktória szobor a bizottságnak megmaradt s a verseny összes díjain kívül még a tétet is visszafizették, maradt még 500 forint az adakozások és belépti díjakból, melyet a verseny játszmainak könyv alakban való kiadására fordítanak.

A legszebb játszma. A nürnbergi mesterverseny legszebb játszmájára kitűzött díjat Pillsbury nyerte el a Lasker elleni játszmájával. Nálunk még csak ezután döntenek el, ki nyeri a speciális díjat. Erősen konkurál reá Charousek Csigorin elleni játszmájával, továbbá Pillsbury és Csigorin.

Bécsi sakkélet. A budapesti sakkverseny befejezése után a mesterek egy része Bécsbe utazott, hol hosszabb ideig fognak tartózkodni. Ott van Pillsbury, Janovszky és Winawer, kik közül az első jelenleg Englisch-el játszik egy 5 játszmás matchot, melynek első két játszmája remis lett. Ugy a nyertes, mint a vesztes megfelelő díjat nyer. Azonkívül érdekes versenyt terveznek egy részről Albis Marco és Schlechter, másrészt pedig Janovszky, Mieses és Winawer között.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos. **Sarkadi Ignác.**
Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

Tisztelettel hozom a n. é. közönség becses tudomására, hogy miután a jelenlegi üzletem mellett levő „Próteta“ című üzlethelyiséget a jövő év február 1-től fogva szintén kibéreltem és ezen két üzlethelyiséget egy nagy helyiséggé akarom átalakítani, hogy ott egy minden igényeket kielégítő üzletet az eddig folytatott szakmában, de kibővíve és a fővárosi előkelő üzletek mintájára berendezhesek, — ezen oknál fogva, a mennyiben a helyiségek teljes átalakításával járó munkák áruegykeimre igen káros hatással lennének, kénytelen vagyok a jövő év február 1-ig, illetve az új üzlet átalakításáig

összes áruimat a beszerzési árban, sőt részben még a beszerzési áron alól is elárusítani;

megjegyezve, hogy különösen kedvező alkalmat nyújtok ez által a közeledő **Karácsonyi alkalomra ajándéktárgyak és gyermekjátékok** beszerzéséhez, miután a n. é. közönség ezuttal izéles finom árut **feltűnő olcsó árban** vásárolhat, a miről már a legcélelőbb bevásárlás által is meggyőződés szerezhető. 1516

Kiváló tisztelettel

Kalenda János,
nürnbergi és disznáru kereskedő
Nagyváradon, Szent-László-téren.

Értesítés.

A nagyérdemű közönséget van szerencsém értesíteni, miszerint

Kert-utczán az ipartestület házában

Nemzeti szállodámat egészen ujjonnan berendeztem, valamint

kávéházamat

itt **ujjonnan renoválva** a kor követelményeinek rendeztem; ugy nem külföldben **az ezen helyen levő téli éttermemet**

megnyitottam, hol naponta a legízletesebb ételeket és a legjobb minőségű italokat bocsájtom a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Szoba áram, valamint a felszolgált ital és ételnemük első rendű minősége és pontos kiszolgálásom további felajánlása mellett, még megemlítem, hogy éttermemben, **minden este cigány és időközönként katonazene áll a t. közönség szórakoztatására.**

Kiváló tisztelettel:

346 3 3

Schüch József,

a „Nemzeti szálloda“ tulajdonosa.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

18384-1896. rekp. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint I-ső fokú iparhatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Lőrincz Dávid nagyváradi lakos kérelme folytán az 1884. évi XVII. t. cz. 27. §-a alapján a nevezett áltai felállítani szándékolt kocsikenőcs és fénymáz gyártelep telep- engedélyezése czéljából a helyszíni tárgyalás 1896. évi december hó 5-ik napjának délután 2 órájára a települ kijelölt helyen Nagyváradon Vámház-utca 3163/2. a. sz. és 3171. hrszamu telekre kitűzetett, mely körülmény azon értesítéssel tétetik közhírré, hogy a létesítendő telepnek, a rajta felállítandó épületeknek s belső felszerelésüknek pontos rajza, körülményes leírása és szabatos magyarázata az alólirott hivatal 7-ik szamu szobájában a kitűzött időig bárki által megtekinthető a tárgyaláson mindazok, akik a vállalat ellen bárminemű kifogást akarnaak tenni, kifogásukat kötelesek szóval vagy írásban előadni különben az üzlettelep, ha csak köztekin- tetnek nem szolgálnak akadályul — engedélyez- tetni fog.

Nagyvárad, 1896. november 7-én.

ifj. Rimler Károly,
rendőrkapitány

COAKS,

tartós fűtésre legjobb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a **gáz-coaks** mert a súlyosabb és ez által drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **méter- mázsánként 14 kr fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város bel- területén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvardíj nem számítunk.**

Nagyvárad, 1896. novemberben.

Nagyvárad légszeszgyár:

Az igazgatóság.

1521 6-12

Aláírási felhívás!

A „Polgári takarékos és segélyszövetkezet“ kilencz évi időtartamából az első három évi ciklus folyó évi december hó 31-én jár le.

Alapszabályaink 3. §-a értelmében a szövetkezeti tagok a három éven át befizetett összegeket nyereség osztalékkal együtt jövő év elején a mikor a leszámolás megejtetik ki fogják kapni.

A fent hivatolt szakasz szerint a szövetkezetben való maradáshoz új aláírás szükségeltetvén, felhívjuk a szövetkezet jelenlegi tagjait, valamint mindazokat kik a második ciklusban, ezen szövetkezet tagjai lenni óhajtanak, hogy

a szövetkezet üzle helyiségében (Szt.-Lászlóter Kovács féle ház)

Kiss Dávid tőzsde üzletében továbbá

Weisz Ignácz féle tőzsde üzletében (Szt.-László-tér.)

kitett aláírási iven aláírásaikat mielőbb megtenni sziveskedjenek.

Az elmúlt három évi ciklus üzlet eredménye előre láthatólag a befizetett összegeknek több mint **5-öt százalékos** kamatoztatását fogja eredményezni s így alapszabályaink azon czélját is elértük, hogy a tagok befizetési után, rendes takarékpénztári betétek kamatozását meghaladó osztalékot fizethetünk.

Megjegyezni kívánjuk, hogy egy részjegy után a heti befizetés **10 krt. tesz.** s hogy a befizetések **háromszor hetenkint** eszközölthetnek.

Minden részjegy után egyszer s mindenkorra **5 kr.** beíratási díj fizetendő a jegyzés alkalmával.

Nagyvárad, 1896. november 7.

A Polgári takarékos és segélyszövetkezet, igazgatósága.

É R T E S I T É S !

Parti-áruk vétele és eladásáról.

Van szerencsém mélyen tisztelt vevőim b. tudomására hozni, hogy évek óta fennálló **kézmű- és divatáru üzletemet**

egy nagyobb csődtömeg előnyös vétele által egy kizárólagos

Partiáru üzletre

átalakítottam és ezentul az összes árukat, mint divatkelmék, gyapjuruhaszövetek, zefirek, vászonárúk, asztalneműek, zsebkezők, ágytakarók, szőnyegek, valamint minden a rőfős szakmába vágó cikkek nálam egy nagyban mint kicsinyben **50%-al** a rendes árakon alul kaphatók.

Tisztelettel

Nádas Ignác

Zöldfa-utca elején.

Van szerencsénk a t. közönség szives tudomására hozni, miszerint legujabban megnyitott

Kazinczi kőszénbányánk

kizárólagos képviseletével

FODOR JENŐ urat DEBRECZENBEN

biztuk meg.

Ajánljuk kályhafűtés és ipartelepek czéljaira kiválóan alkalmas szenünket, legjutányosabb árak mellett minden állomásra szállítva és kérjük, méltóztassanak becses rendeléseikkel említett képviselőnkhez (Iroda: **Biedermann-palota**) fordulni, előre biztosítván azok legpontosabb teljesítéséről.

Kiváló tisztelettel

Kazinczi kőszénbánya részvénytársaság
BUDAPEST.

351 2-3

Kizárólag

KÉSZ NŐI FELÖLTŐK

gyári raktár

egyedüli jutányos és czélszerű beszerzési forrás
csakis

NEMES MIHÁLY-nál

Köröspart.

Nagyvárad, Léway-ház.

Köröspart.

Üzletfelosztás miatt

1457

a Szent-László téren, „Fekete Sas“ szálloda épületében

a „Próféta“ divatüzlet helyiségében

hatóságilag engedélyezett

Őszi és téli divatkelmék, barchettek, selymek,

Cretton, batiszt, vásznak, asztalneműek,

téli kendők.

Szőnyegek,

függönyök, ágygarnitúrák és egyéb

különféle női és férfi-divatezickek

VÉGGELADÁS.

rendkívül

leszállított árak mellett

végkiárusítás alá kerülnek.

E kedvező és ritka alkalom kihasználására a t. vevőközönség b. figyelme felhivatik.